

4. "ZA" I "PROTIV" VJEROVANJA U BOGA

4.1 KAKAV JE MOJ ODNOS PREMA BOGU?

Vaša dob stavlja sve pod upitnik, pa ni pitanje Boga u tom slučaju ne ostaje po strani. Upravo jednom takvom problemu posvećena je ova vjeronaučna cjelina. Slijedeće stranice nose odgovore vaših vršnjaka na pitanje: "Kakav je moj odnos prema Bogu?" U malim skupinama, nakon što ste pročitali ova mišljenja, pokušajte i sami formulirati svoje mišljenje na isti upit.

Kao dijete, pa i sada živim u veoma kršćanskom okruženju. Neobično sam zahvalan svome ocu što me je naučio sve stavljati pod upitnik: i misli i osjeća je. Upravo je to ono što mi sada na području vjere stvara probleme. Do prije dvije-tri godine nisam imao nikakvih problema s mojim odnosom prema Bogu, mojoj slici o Bogu. Sve je to počivalo na čvrstim osnovama. Bilo je trenutaka kada sam mislio da Boga čujem, da ga mogu dotaći, s njim razgovarati, sve dotle dok si jednog dana nisam postavio pitanje: zašto sam baš tako siguran? Gdje je Bog? Angažirao sam i svoj razum i svoje osjećaje da ne izgubim tu sigurnost. Ali...

Poznajem jednu djevojku koja ne zna što su vjerske sumnje; ona prihvaća pitanja bez odgovora i jednostavno vjeruje Bogu. Uopće to ne smatram ludim, ali ja ne mogu tako. I ona ima problema s prakticiranjem vjere ali je toliko sigurna da će joj Bog pomoći da je to zadivljujuće. Tako ja ne mogu. Pokušavam se potpuno otvoriti Bogu da mi se pokaže da je tu, ali ne "osjećam", "ne vidim". To je za poluditi.

(Šesnaestogodišnjak)

Već sam se prije zanimao za Boga. Dok sam bio ministrant sve sam se više saživljavao sa vjerničkom zajednicom. Kad sam krenuo u

gimnaziju, Bog mi je bio konkretan. Moje su se molitve promjenile. Od ponavljanja čistih formula, počeo sam se Bogu obraćati kao osobi. O čemu nisam mogao pričati ni s kim, rekao sam Bogu kroz molitvu. Sve svoje strahove i svoje brige iznio sam pred njega, i mogu vam reći, pomoglo je. Postao sam mirniji, predaniji. Bog nije bio za mene više neki dobar duh koji boravi na nebu nego je postao moj osobni prijatelj.

(Petnaestgodišnjak)

Moja vjera nije vjera onih koji zdušno pristaju uz Boga. Naprotiv! Pa zapravo, meni i bez Boga ide dobro. Čemu mi zapravo treba Bog? Imam sve što mi je potrebno: roditelje, braću, rodbinu, prijatelje, jelo, piće, obuću. Ima li još uopće mjesta za Boga u mom životu?

(Srednjoškolac)

Nedavno sam bio na jednoj misi za mlade. Bilo je prekrasno. Izbor tekstova, glazba, mladi. Ali čim sam se vratio kući, u svakodnevnicu, s tim je zapravo sve i svršilo. To je ustvari moj glavni problem. Zašto u mom životu nema za Boga mjesta kroz tjedan? Teško mi je moliti sam - premda bih to htio. Moji najbolji prijatelji ne mogu shvatiti da mene te stvari zaokupljaju. Kojiput mislim da nisam normalan. Znam i osjećam da postoji nešto dublje, nešto što čovjeka čini sretnim a što nema nikakve veze s kupovanjem novog automobila ili provođenja na Kanarskim otocima. Pa ipak teško mi je doći do toga. Premda se dobro slažem sa svojim roditeljima, o tome ne mogu razgovarati s njima. Jednostavno mi to ne ide. Čeznem za srećom. Postoji li ona uopće? Kako mogu doći do dubljeg života, do života s Bogom?

(Učenik iz prakse)

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Zaokuplja li te uopće tvoj odnos prema Bogu? Na čemu se on zasniva?
- U čemu se ne slažeš s onim što si kao dijete vjerovao o Bogu?
- Što tvoji ukućani misle o Bogu?
- Što kažeš o ljudima koji čvrsto vjeruju u Boga? Što kažeš o ljudima koji uopće ne osjećaju potrebu da vjeruju u Boga?
- Odlaziš li na misu, na susrete mladih u župi? Što kažeš o tim susretima?

4.2 BOŽJE SLIKE

Naš poznati teolog prof. dr. Ivan Golub kaže u svojoj knjižici "Darovana riječ":

Čovjek u svakoj dobi, ostajući u konačnici istovjetan sebi, drugačije postoji, pa prema tome i vjera, koja je riječ prihvaćanja Isusa tim i takvim konkretnim čovjekovim postojanjem, treba biti drugačija od dobi do dobi, ostajući dakako istovjetnom sebi. Ako bi bez obzira na mijene dobi vjera uvijek bila jednaka, bila bi umrtvljena, ako ne i mrtva. Kako se živ čovjek mijenja i raste tako treba da i njegova vjera uključuje u se te mijene i pomake... Svaka dob ima svoju posebnost, i svoju prednost. To važi i za vjeru; ona treba biti primjerena dobi da bi bila živa vjera to jest vjera živog čovjeka.

Pubertet kao prva kritična faza ljudskog razvoja, znatno utječe i na promjenu slike o Bogu. Kod nekih od vas to je tako evidentno. Ali treba shvatiti da to nije ništa loše. Naprotiv! Nije moguće jednom zauvijek definirati sliku o Bogu. Ona se mijenja s promjenom čovjeka, čovječanstva. Na mnogolikost slika o Bogu treba gledati kao na bogatstvo koje omogućuje širinu, kreativnost, toleranciju... iza kojih se onda krije i mnogolikost iskustava. Ovdje ćemo kroz tri pristupa opisati te slike o Bogu:

BOG - SLJEDI STARAC

Slika: Ne samo djeca, nego i odrasli ljudi često imaju sliku o Bogu kao dobrom, sijedom starcu, koji je tu, ali nema neko posebno značenje u svagdanjem životu.

Negativno: Bog je daleko od konkretnog života. On živi negdje visoko, daleko, "u oblacima". Nema smisla njemu se ni utjecati kad je dalek i nemoćan. Teško je s njim i "razgovarati" kad je star, znači staromodan, pa ne razumije suvremena čovjeka i njegovu problematiku.

Pozitivno: Ljudi s ovakvom slikom o Bogu barem vjeruju da je on osoba, nemoćna, ali osoba.

BOG - DOBRIČINA

Slika: Bog sve razumije. Ništa ne uzima za zlo. Kad čovjek pogriješi, potaška ga po ramenu pa mu kaže: "Ne brini, bit će bolje!"

Negativno: Čovjek si je postavio preniske ciljeve. Pravda svoju nemoć i neuspjeh. Ne smatra svoje zalaganje previše važnim. Time obezvrijeđuje vlastitu svijest samoodgovornosti jer je ionako sve svejedno.

Pozitivno: Ljudi s ovakvom slikom o Bogu barem vjeruju da je on osoba, nemoćna, ali osoba.

BOG - NADZORNIK

Slika: Bog koji sve vidi, sve nadzire i sve kontrolira, čekajući svojih pet minuta da izrekne kaznu. U narodu uvriježena slika izrečena u stihu: "Božje oko svugdje gleda, ništa mu se sakrit neda."

Negativno: Božja prisutnost nije ovdje shvaćena kao podrška i nadahnuće, nego isključivo kao promatranje iza kojeg, zbog načinjenog propusta, slijedi kazna. Nepovjerenje razara svaki pozitivni odnos. Teško se moliti nadzorniku i od njega tražiti pomoć.

Pozitivno: Prema kršćanskom shvaćanju, Bog nije samo onaj koji sve vidi, nego i onaj koji nam je bliži nego mi sami sebi. Ovdje je važna blizina koja je kod nekih krivo interpretirana.

BOG - STROGI SUDAC

Slika: Ovakvo poimanje Boga ima nadasve negativan učinak u odgoju kada ga se smatra produženom rukom roditelja ili nastavnika. Česta je i kod odraslih osoba. "To je mene Bog kaznio za..." ili "Bog će te kazniti ako..."

Negativno: Ova slika o Bogu može biti vrlo opasna jer je utemeljena u strahu koji onemogućava bilo kakvo povjerenje što je neophodno za bilo kakav odnos prema Bogu.

Pozitivno: Ne može se reći da Biblija nigdje ne predstavlja Boga i kao suca, ali njegov sud, njegova pravednost je sasvim nešto drugo od ljudske.

BOG - POGODBE

Slika: Ovakvog Boga se može uvjetovati ili potkupiti bilo obredima, dobrim djelima, molitvom, hodočašćima, milostinjom...

Negativno: Ovdje se ne radi o iskrenosti, povjerenju, osobnoj vjeri, nego o tome kako privoliti nekog većeg i jačeg od sebe. Bog se tu zapravo očituje kao osoba s kojom se ja nagađam, cjenkam. Kad cilj nije vrijedan nagodbe, onda Bog postaje suvišan.

Pozitivno: Ovdje se ipak, barem djelomično, očituje vjera u Božju moć i njegovu spremnost da čovjeku pomogne. Nedostaje zapravo taj osobni odnos.

BOG - IZBAVITELJ U NUŽDI

Slika: Kad sam izgubio svaku nadu u sebe, znanost, tehniku, drugog, onda se mogu obratiti i Bogu. Kad je opasnost pak prošla, onda i Bog postaje suvišan.

Negativno: Bog je instrumentaliziran do te mjere da se u njemu ne gleda osoba, nego sredstvo. Odnos je vrlo površan i neosoban.

Pozitivno: Ipak iskaz određene vjere da je Bog naklonjen čovjeku.

BOG - SOCIJALNA POMOĆ

Slika: Bog je tamo gdje se ugroženom čovjeku pruža socijalna pomoć (gladni, beskućnici, stranci,...).

Negativno: Moj odnos prema Bogu sveden je na čisti odnos prema čovjeku. Nemam s Bogom ništa osim sa ili preko čovjeka.

Pozitivno: Mnoge evanđeoske slike dosta su bliske ovakvom gledanju na Boga (npr.: "Što god ste učinili jednom od moje najmanje braće, meni ste učinili")

BOG - VLASTODRŽAC

Slika: Bog kao čuvar odnosa vlasti u društvu (vlast : podanici; poglavari : podložnici).

Negativno: Bog kao garant i osnovno uporište pravdanja vlasti. Vjera nije uprta u povjerenje nego u strah. Vlastodršcu dobro dođe ovakva koncepcija Boga.

Pozitivno: Bog se brine za svijet (premda u ovom slučaju samo za vlastodršce).

BOG - KOZMIČKA SILA

Slika: Ni ovo poimanje Boga ne zasniva se na osobnom odnosu. S Bogom se ne razgovara, njemu se ne moli, njemu se ne utječe. Pred njim se stoji zapanjen zbog nemogućnosti da se prozre neistraživost kozmosa.

Negativno: Bog je jednostavno sveden na neproniciljivu kozmičku silu.

Pozitivno: Božja sveprisutnost.

BOG - SLAVLJA

Slika: Susreće se s njim samo u pojedinim slavljinama, skupovima, sletovima (vjenčanje, blagoslov polja, krizma...)

Negativno: Bog je prisutan dok traje slavlje. Ovaj pristup ne garantira odnos prema Bogu kao osobi.

Pozitivno: Slavlje je zapravo privilegirani oblik

susreta čovjeka s Bogom ukoliko se to događa na personalnoj osnovi.

BOG - ODUŠEVLJENJA

Slika: Bog trijumfalista prisutan u velikim vjerskim manifestacijama. Dobrim dijelom sveden na svijet osjećaja.

Negativno: Odnos prema Bogu je nešto više nego osjećaj. Trijumf je koji puta poput pjenušave pahuljice. Nova kriza, svakodnevnica će ga rasprsnuti. Život nije samo trijumf nego i posrtaj, pad, žalost.

Pozitivno: Radost i veselje kao životne komponente odnosno vjerski izričaj imaju svoje mjesto.

BOG - GUBITNIK

Slika: S obzirom na svjetske katastrofe (zemljotresi, poplave), Bog je nemoćan, odsutan. Krist se priklonio siromašnima, zato je i izgubio. Kad bi i htio pomoći, nemoćan je jer je zlo jače od njega.

Negativno: Svakoj slici o Bogu predstoji neki prototip u svijetu. Ova slika je jednostrano predstavljanje i Boga i svijeta. Ovakav pristup Bogu mogao bi imati za posljedicu rezignaciju i beznade a izlaz bi se tražio u magiji.

Pozitivno: Ova slika zacijelo predstavlja Boga kao osobu koja je voljna pomoći čovjeku, biti mu bliza, ali je nemoćan.

BOG - SUPERMAN

Slika: To je Bog onih koji se prvenstveno pouzdavaju u sebe. "Pomozi si, i Bog će ti pomoći!" To je slika Boga onih ljudi koji sve pripisuju vlastitom angažmanu.

Negativno: Ova slika Boga prenaglašava ljudski rad i njegovo zalaganje. Nedostaje povjerenje u Božju blagoslov. Uostalom kroz ovaj pristup čovjek će prenategnuti i sebe samoga.

Pozitivno: Ovaj pristup Bogu uzima zaozbiljno stvaralački ljudski rad.

BOG - PROKLINJANJA

Slika: Kod ljudi kojima stvari ne idu za rukom, Bog je prvi kriv pa se na njega zapravo iskaljuje srdžba i bijes. Kod mnogih pak ljudi to je više navika nego stvarna želja da se Boga okrivljuje na takav način.

Negativno: Konceptija Boga kao služinčeta koje bi moralo zadovoljavati svaki pa i najbanalniji prohtjev gospodara. Ovdje je zapravo vrijednosna ljestvica stavljena naglavačke.

Pozitivno: Neki smatraju da je i proklinjanje oblik molitve, doduše one s negativnim predznakom. "Poznaju Boga, a djelima ga niječu" (Tit 1,16)

ZA OSOBNI RAD U SKUPINI

- Nedostaju li po tvom sudu još neke slike o Bogu koje su prisutne među ljudima?
- Koja je od njih najbliža tvom poimanju Boga?
- Prepoznaješ li u ovim poimanjima Boga slike o Bogu tvojih roditelja, rodaka, prijatelja, znanaca...?
- Prodiskutirajte zbog čega ljudi njeguju ovu ili onu sliku o Bogu?

4.3 OTKRITI VLASTITU BOŽJU SLIKU

Vrlo je važno da svaki od vas otkrije u sebi Božju sliku, da je postane svjestan, da mu budu jasni motivi koji su omogućili takvo poimanje Boga, da se stekne dovoljno snage kako bi ta

ista slika, uspoređena s Kristovim poimanjem Boga, mogla biti korigirana. Biti otvoren prema Božjem djelovanju u vlastitom životu. Ovdje donosimo nekoliko modela koji će nam omogućiti postizanje željenog cilja. Neka se primjene tamo gdje je to moguće uz određene korekcije.

a) Način opuštanja: sjedeći ili ležeći

Zavisi od grupe do grupe kakav postupak primjeniti za opuštanje, da li onaj sjedeći ili ležeći na podu. Skupine koje još nemaju iskustva s opuštanjem najlakše to postižu ležeći na podu. Najvažnije je da se osjećaju udobno. Sjednite ili ležite u određenoj udaljenosti jedno od drugoga kako biste imali dovoljno mjesta. Kod ležanja ruke i noge trebaju biti sasvim opušteno. Ležati na leđima. Doživljavati blizinu kako bi se aktivirao mehanizam opuštanja. Predviđa se da će neke škole imati prostore rezervirane za vjeronauk koji će onda omogućiti ovakvu vježbu.

Poticaji za opuštanje

Biti što prisebniji - pri onome što trenutno činiš. Misli na ono što ti padne na pamet. Nemoj ništa forsirati. Neka misli dolaze i odlaze poput oblaka na nebu. Imaš vremena. Što se prije zbilo, neka te to ne uznemiruje. Što će ti doći poslije, neka ti to ne pravi problema. Ti si jedostavno tu. Pri svakom izdisaju izdahneš sve što te smeta, što te opterećuje, tišti. Svaki put kad udahneš, udiši mir u sebe. Ti si sasvim tu. Takav kakav jesi. Sa svojim tijelom. Svojim duhom, svojim sposobnostima i svojim ograničenjima, svojim šansama, mogućnostima i slabostima.

Takav kakav jesi, stani preda se, pred druge, pred Boga:

- možda si koji puta nezadovoljan sam sa sobom;
- možda se koji puta ne možeš prihvatiti takav kakav jesi;
- možda se koji puta sramiš samog sebe;
- možda se koji puta osjećaš neprihvaćenim od drugih;
- možda koji put misliš da te drugi uopće ne žele;

- možda bi koji puta želio biti viši, manji, ljepši, privlačniji, pametniji, jači, mršaviji, okretniji, baš kao...

I onda kada sam sebe ne možeš prihvatiti, niti možeš vjerovati da te drugi takvog prihvaćaju, unatoč toga, Bog te prihvaća. Biblija, knjiga o Bogu i čovjeku, na taj način predstavlja Boga. Njegovo ime na hebrejskom JAHVE neki bibličari prevode sa: "Ja-sam-tu-za-tebe". Pa i kad si nezadovoljan sam sa sobom, Bog ti kaže: "Meni si sličan" (usp. Post 1,2-6). On se zanima za tebe, za mene za nas.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Tko je Bog bio do sada za mene?
- Kakvo sam iskustvo imao s njim u životu?
- Jesam li se osjećao zaštićen ili možda pripušten samom sebi?
- Tko mi je što rekao o Bogu?
- Tko je Bog u ovom trenutku za mene?
- Koja su me iskustva dovela do ovakvog odnosa prema Bogu?
- Simboli pomažu da bi se pokazao odnos. Kojim bi sve simbolima mogao izreći svoj odnos prema Bogu? (usp. recimo svjetlo, oko, križ itd.)
- Nakon vježbe opuštanja svaki pojedinac će za sebe odgovoriti na gore postavljena pitanja. U pozadini može svirati lagana glazba.

Kvaliteta odnosa se mijenja od situacije do situacije. Možda moja djetinjska vjera prerasta u mladenačku. Pa i vjera odraslog čovjeka je drukčija od vjere starca u poznoj dobi. Kao što se cipele moraju mijenjati iz godine u godinu već prema tome kako čovjek raste, tako isto i moja slika o Bogu prolazi kroz faze rasta, iz dana u dan, iz godine u godinu.

Izmjena mišljenja u grupi

Međusobno pripovijedanje iskustava što smo ih imali s Bogom vrlo je važno za osobno

produblјivanje odnosa prema Bogu i prema ljudima s kojima razgovaramo. To, jasno, predpostavlja povjerenje. Pripovijedanje iskustava pak podupire nadu i pomaže rješavanju pitanja. U tom slučaju možete si međusobno pomagati u odgovaranju na zajedničke probleme, u kristaliziranju novih pogleda, u stjecanju novih vjerničkih iskustava. Svaki će reći kakav je njegov trenutni odnos prema Bogu, koja je sve vjerska iskustva imao do sada. Potom protumačite jedan drugom svoje simbole i njihovo značenje za vas.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Postoje li sličnosti, razlike u vašim slikama o Bogu? Zašto? S obzirom na koja iskustva?
- Naslikajte svoje simbole na zajednički plakat. Prikupite pitanja koja vam se pri tom pojave a u svezi s Bogom, odnosno vjerom u Boga.

b) Tekstovi koji izražavaju moj odnos prema Bogu

Umjesto simbola, može se poslužiti i biblijskim tekstovima da bi se označilo osobni odnos prema Bogu.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

Svaki pojedini neka razmisli za sebe:

- koji mi biblijski tekstovi spontano dolaze na pamet?
- kojim tekstom bih mogao izreći svoj odnos prema Bogu?
- koji mi se biblijski tekstovi veoma dopadaju?
- Postoji li neki tekst koji mi je posebno drag? Što mi se u njemu toliko sviđa?
- koji mi biblijski tekstovi zadaju posebne probleme? U čemu je problem? Što mi je tu nejasno?

c) Meditacija nad različitim Kristovim slikama

Slike mogu biti od velike koristi za razmišljanje o Bogu. One su nastale na bazi nutarnjeg doživljavanja Boga. Kao takve su osobne, barem što se tiče samog slikara; međutim mogu biti i jako poticajne za druge. Evo što bismo mogli od njih učiniti u traženju osobnog iskustva s Bogom. Najprije prikupite različite slike koje predstavljaju Krista (djeteta u jaslama, učitelj, u maslinskom vrtu, uskrsli...). Ako volite sami ga naslikajte ili ga pak izaberite iz postojećih fotografija odnosno dijasa.

Odvojite vremena da malo razmišljate nad njima.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Što je karakteristično za pojedinu sliku?
- Kakva je razlika u predstavljanju Krista kroz povijest? • Što vam se posebno dopada na pojedinim slikama?
- Što vam smeta?

d) Kroz fotografiju izreći svoj odnos prema Bogu

Kad nam je nešto teško opisati, onda se možemo poslužiti i fotografijom (vrlo govornjive fotografije iz života, prirode, posebnih situacija itd. pomažu da se izrekne sadržaj, odnos prema određenom problemu). Slika može biti jako govornjiva i pogoditi najintimnije ljudske osjećaje i doživljaje.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

Prikupite fotografije i zajednički ih izložite. Svaki od vas neka ih temeljito promotri ali pri tome nemojte razgovarati. Na koncu, svaki pojedini će izabrati jednu ili dvije fotografije koje će najbolje predočiti njegov odnos prema Bogu. Neka svaki kaže ukratko zbog čega je izabrao upravo tu fotografiju.

e) Metaforična meditacija:

Bog je za mene kao...

Oblikujte skupine od najviše šest osoba. Svaka skupina će dobiti jedan plakat na kojem će pisati velikim slovima: "Bog je za mene kao..." Neka pri ruci budu i flomasteri. Metafora znači "slika", "usporedba", "prispodoba". Pišite po plakatu bez da međusobno razgovarate (npr. Bog je za mene kao zalazeće sunce..., vječni oganj..., lagani povjetarac..., osoba pred kojom strepim..., netko o kome ništa ne znam...). Okrećite plakat kako biste mogli pročitati mišljenja kolega. Možda će vas nadahnuti. Na koncu svaki pojedini neka pročita usporedbu koja mu je najdraža.

4.4 OTKRITI BOŽJU PRISUTNOST

Jedan francuski znanstvenik želio je istraživati pustinju. Da se ne bi izgubio u tim beskrajnim prostranstvima uzео si je za vodiče nekoliko beduina. Svake večer kad bi se sunce približilo zapadu, beduini bi po pijesku prostrli svoje tepihe i uzdigli Bogu večernju molitvu. Promatrajući to, jednog dana znanstvenik se obrati jednom od njih pa ga upita: "Što to radiš?" "Molim se", odgovori beduin. "A kome?" "Alahu!" "Jesi li ga moža vidio, čuo, dotakao?" "Ne!" odvrati beduin. "Onda si blesav!" zaključiti znanstvenik.

Slijedećeg jutra, tek što je izišao pred svoj šator, znanstvenik će beduinu: "Noćas je morala ovuda proći deva". "Jeste li je vidjeli, čuli, dotakli?" upita beduin. "Ne!", uzvratila istraživač. "Onda ste vi stvarno čudan znanstvenik!" "Ali čovječe, unaokolo šatora su njeni tragovi!"

Sunce je već bilo na svom usponu. Prekrasno, kako to samo zna biti u pustinji. Beduin upre prstom prema njemu pa kaže: "Pogledajte, zar i to nisu nekakvi tragovi?!"

Kao što smo već rekli na drugom mjestu, ne može se dokazati da Bog postoji. Isto tako ne može se dokazati ni da on ne postoji. I jedno i drugo su zapravo stvari vjere odnosno nevjere. Ali ono što zacijelo možemo jest otkriti njegov

trag u ovom svijetu, u svojem životu. Dosta je imati oko, uho a nadasve srce za to. Slijedeće stranice željele bi vam pomoći da ga otkrijete i iskusite u stvorenjima, u životnim dogovštinama, u drugim ljudima, u Bibliji, u vlastitom poslu.

a) Bog u stvorenjima

Tko je jednom doživio zalazak sunca na planinskim vrhuncima ili njegovo utapanje u prostranu morsku površinu oblivenu svu u zlatu, ne može stajati zadivljen a da se ne upita, je li to sve skupa slučaj ili iza toga ipak stoji neko razumsko biće koje skladno ravna svim događanjima u prirodi? Pa i šetnja kroz prekrasni krajolik, nezapažene biljke koje rastu tik uz stazu, na tisuće i tisuće vrsta kukaca, mnoštvo šarolikih ptica obdareno različitim i tako karakterističnim pjevom, dovode nas do spoznaje pa i uvjerenja, da to ne može biti stvar tek nekog nepromišljenog slučaja. Tajne života, ljepota prirode, zakonitosti događanja upućuju nas na Nekoga koji je smislio sve te zakonitosti po kojima se svijet ravna. Tko nije slijep i bez sluha za sve ovo i tko ne vjeruje samo u slučaj, vrlo će brzo u stvorenjima otkriti tragove Božje nazočnosti.

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Kreni svjesno u prirodu s odlukom da malo govoriš a više gledaš, osluškuješ, uočavaš. Neka to bude barem jedan dijelak puta ili pažljivo promatranje jedne biljke, životinje, plovljenje oblaka, uživanje u povjetarcu.
- Krenite zajednički u večernju šetnju dok je nebo osuto zvjezdama a prije pročitajte nešto o njihovim udaljenostima i svjetovima kojima pripadaju.
- Poslužite se dijasima, filmom, fotografijama koje predstavljaju zalaz sunca. Ostanite osobno razmišljati nad tim prizorima.
- Neka jedan od vas glasno pročita "Pjesmu suncu" sv. Franje Asiškog.

b) Bog u vlastitom životu

Božji tragovi su uočljivi i u životu svakog pojedinog. Životne povijesti nisu samo povijesti ljudi nego i povijesti Boga sa ljudima. Pa ipak, mnogima polazi teško za rukom da uoče tu Božju prisutnost, naročito kad se radi o konkretnom životu, našoj budućnosti. Čini nam se da je to puno lakše kad slušamo nečiju tuđu životnu povijest. Tu puno brže uočavamo činjenice, situacije, ljude... koji su znak Božje prisutnosti. I takva iskustva su Božji tragovi u našem životu.

Sanjao sam jedne noći kako šetam sa svojim Gospodinom duž morskog žala. I najednom, kao u filmu, vidio sam cijelu svoju životnu putanju. Svako razdoblje bilo je označeno otiscima stopala u pjesku. Jedna su pripadala meni a druga mom Gospodinu. I kad je posljednja scena prošla ispred mojih očiju, shvati da su najteži trenuci mog života bili praćeni samo otiskom moga hoda. Sav zbunjen obratio sam se Gospodinu: "Zašto si me u trenucima moje patnje i boli ostavljao samoga?" "Kako znaš da si bio sam?", upita me Gospodin. "Pa vidjeh na

pjesku otisak samo jednih stopala!" Zatim me Gospodin uze za ruku pa mi reče: "Dijete drago, nikad te nisam ostavljao samog a najmanje u trenucima tvoje kušnje. Tamo gdje vidiš otisak tek jednih stopala, ne zaboravi, to su moja a ti si u tom trenutku bio nošen na mojim leđima."

ZA OSOBNI RAD I RAD U SKUPINI

- Opisi svoje iskustvo s Bogom služeći se slijedećim pitanjima
- Što mi je lako a što teško prihvatiti kod Boga? Pri tome možeš se poslužiti i svjedočanstvima mladih s početka ove vjeronaučne jedinice. Možete to načiniti tako da svako za sebe opiše ta iskustva ili pak da ih stavljate na zajednički veliki papir prije nego što ih svi skupa prodiskutirate. Važno je da se ovo ne pretvori u nadmudrivanje nego u međusobno nadopunjavanje i ohrabrenje.